

The Meaning of Natality

Christina Schües

The situation

We live in a period of transition: behind us we have the history of metaphysics which arose from the "first beginning" in Greek philosophy, but which culminated in the twentieth century – a century of destruction and the breakdown of human civilization.

Both Hannah Arendt and Martin Heidegger wrote in a time in which the recognition of the fundamental plurality of human beings and of the world between them, and also the recognition of the "right to have rights"¹ were abrogated. It was a time in which the fundamental categories of thinking and judging were insufficient to describe what had happened and how the world had collapsed. As Heidegger writes in his lecture on 'deliberate attentiveness' (*Gelassenheit*)², this loss of the 'ground' grew out of the spirit of the epoch into which we were all born. The destruction of Europe, and above all, the "determinant attempt of the extermination of human beings – the Jews", had, as Arendt writes, "transformed the ground of facts into an abyss."³ It was around this time that Arendt asked for a way to begin to understand and to think, and that

Doğumluluğun Anlamı

Christina Schües

Durum

Bir geçiş döneminde yaşıyoruz; ardımızda Yunan felsefesindeki "ilk başlangıç"tan doğan, ama yirminci yüzyılda, yani yıkım ve insan uygarlığının çöküş çağında doruğa erişen bir metafizik tarihi var.

Hannah Arendt de, Martin Heidegger gibi, insanların temel çoğulluğunun ve onların arasındaki dünyanın tanınmasına ve "haklara sahip olma hakkı"nın¹ gerçekleşirilmesine son verildiği bir dönemde kaleme aldı yazılarını. Neler olduğunu ve dünyanın nasıl yıkımı uğradığını anlatmada temel düşünme ve yargı kategorilerinin yetersiz kaldığı bir çağdı bu. Heidegger'in "olmaya bırakma" (*Gelassenheit*)² konulu konferansında da ortaya koyduğu gibi, 'temel'in yitimi hepimizin içinde doğduğu dönemininden kaynaklanıyordu. Avrupa'nın yıkımı ve daha önemlisi "insanların –Yahudilerin– kökünü kazımaya yönelik belirleyici girişim", Arendt'in sözleriyle, "olguların temeli bir dipsizliğe dönüştürmüştü."³ İşte bu dönemde Arendt, anlamaya ve düşünmeye başlamanın bir yolunu a-

¹ H. Arendt, "The Rights of Man": What Are They?", *Modern Review*, Summer 1949, pp. 24-37.

² M. Heidegger, *Gelassenheit*, Pfullingen, Neske 1960.

³ H. Arendt, *Six Essays, Schriften der Wandlung 3*, Heidelberg 1948, s. 9.

Heidegger proposed a 'beginning thinking' (*anfängliches Denken*).

In the present (and in the past) we are (or were) guided by a scientific-technological thinking which culminates in what Heidegger called 'machinations' (*Machenschaften*),⁴ i.e., the organized technical-economic 'Being-there-bureaucracy'. We are guided (in Heidegger's phrase) by a forgetting of Being which withdraws the sense of our thinking and acting, and also by the restructuring of the world which is embedded in one of today's major concerns: the processes of globalization.

Before us, in what Heidegger calls the suspected (*erahnten*) future,⁵ lies a 'new beginning' of thinking. It is a thinking which is a reflective thinking, a *Besinnung*, with an emphasis on sense (*Sinn*), and on a making-sense in contradistinction to calculation and cognition. In their respective modes of thinking, both Heidegger and Arendt are searching for making-sense, and, both are searching for ways to incorporate the possibility of a *beginning*.

In this presentation I will try to investigate how the capacity and readiness for a new beginning can be thought. I will do this specifically on the basis of Heidegger's later projection (*Entwurf*), dealing especially with the *Beiträge zur Philosophie* (written from 1936-38) and his lecture on 'deliberateness' (*Gelassenheit*) delivered in 1955 at Meßkirch. With regard to Hannah Arendt, I will also focus on her later works, such as *Between Past and Future*⁶ and *The Life of the Mind*.⁷ I hope to show how aspects of the later texts of both thinkers can be complementarily related to one another.

⁴ Later, in the context of his discussion on technology, Heidegger used the concept '*Gestell*' rather than '*Machenschaften*'.

⁵ See M. Heidegger, *Beiträge zur Philosophie (Vom Ereignis)*, Gesamtausgabe Band 65, Klostermann, Frankfurt am Main 1994 , p. 245.

⁶ H. Arendt, *Between Past and Future*, Viking Press, New York 1968.

⁷ H. Arendt, *The Life of the Mind*, Harcourt, Orlando 1978.

ramakta ve Heidegger ise, bir 'başlayan düşünme' (*anfängliches Denken*) önermekteydi.

Şimdi, Heidegger'in 'düzenekler' (*Machenschaften*)⁴ diye adlandırdığı seyde doruğa erişen bilimsel-teknolojik düşüncenle, yani örgütlenmiş teknik-ekonomik 'orada-varlık-bürokrasisi' tarafından yönlendiriliyoruz (geçmişte de bu böylediydi). Bize yol gösteren (Heidegger'in anlatımıyla), Varlığın düşünme ve eylememizin anlamını bizden geri alacak biçimde unutuluşu ve bugünün başlıca uğraşlarından biri olan küreselleşme sürecine gömülmüş olarak dünyanın yeniden yapılandırılışıdır.

Önümüzde, Heidegger'in önceden sezilen (*erahnten*) gelecek⁵ dediği seyde düşünmenin 'yeni bir başlangıcı' uzanıyor. Anlamın (*Sinn*), hesap etme ve bilişten ayrı olarak anlam-vermenin üzerinde duran bu düşünme, bir derinliğine düşünme, bir *Besinnung*'dur. Heidegger de, Arendt de kendi düşünme biçimleri içinde anlam-verme arayışındadır ve her ikisi de bir *başlangıç* olanağını gerçekleştirmenin yollarını aramaktadır.

Bu sunusta, yeni bir başlangıç yeterliğinin ve buna hazır-olmanın nasıl düşünülebileceğini incelemeye çalışacağım. Bunu da özellikle Martin Heidegger'in son dönemlerinde ortaya koyduğu tasarımın (*Entwurf*) temel olarak yapacağım (özellikle de -1936-38'de yazılan- *Felsefeye Katkılar* ve Meßkirch'de 1955 yılında verdiği "olmaya bırakma" (*Gelassenheit*) konferansı). Hannah Arendt ile ilgili olarak, hem Arendt'in *Geçmiş ve Gelecek Arasında*⁶ hem de *Zihnin Yaşamı*⁷ gibi son dönem çalışmaları üzerinde duracağım. Kullanan metinler göz önüne alındığında her iki düşünürün geç dönem metinlerinin çeşitli yönlerden birbiri ile tamamlayıcı bir biçimde bağıntılardırılabileceği inancındayım.

⁴ M. Heidegger daha sonraları, teknik üzerine tartışmaları bağlamında, 'Machenschaften' kavramının yerine artık '*Gestell*' kavramını kullandı.

⁵ Bakınız, M. Heidegger, *Beiträge zur Philosophie (Vom Ereignis)*, GA 65, M.: Klostermann, Frankfurt a.M. 1994, s. 245.

⁶ H. Arendt, *Between Past and Future*, Viking Press, New York 1968.

⁷ H. Arendt, *The Life of the Mind*, Harcourt, Orlando 1978.

I intend to demonstrate that both Heidegger and Arendt need the reference point of natality in order to present a phenomenological basis which allows the beginning of a new mode of thinking. It is my thesis that Arendt uses the ground of different senses of 'natality' in order to present what is basically a form of 'broken' *actionism*: that is, an actionism which explicitly initiates breaks (*Brüche*) from the world and breakings (*Einbrüche*) into the world. Likewise, Heidegger puts forward a form of 'broken' *attentism*, which is based upon a decision by will and the basic mood of restraint (*Verhaltenheit*), and later on an attentive deliberateness (*Gelassenheit*). If Heidegger's concept of moods is confronted with the notion of natality, then his question of "where shall the way begin?"⁸ – that is, the way to the 'other beginning' – can be approached. Each form – actionism or attentism – has different political consequences which I will not spell out here.

In my discussion I will first examine the general idea of natality, then I will turn to Arendt's concepts of action, understanding and thinking. The result of these discussions opens further questions and prepares the ground for a consideration of Heidegger's propagation of 'another beginning' (*anderen Anfang*) as the thinking (*Er-denken*) of the truth, i.e. sense, of Being (*Seyn*) and the occurring Being-projection (*ereigneten Seinsentwurf*) of Being-there (*Da-sein*).

I. Birth is the first beginning of a human being

In this section I would like to present five theses concerning the meaning of 'birth' and thereby explicate the notion of natality:

a) Being and appearance are united

The notion of natality is based on birth in the sense of being born. The idea that the existence of human-beings is an ex-isting (*Ek-sistieren*) means, for the late Heidegger,

⁸ M. Heidegger, *Beiträge zur Philosophie*, op. cit., p. 389.

Göstermeyi amaçladığım üzere, yeni bir düşünme biçiminin başlangıcına izin verecek fenomenolojik bir temel ortaya koymak için hem Heidegger hem de Arendt doğumluluğu gönderme noktası olarak almayı gereksinmettedirler. Benim tezim, Arendt'in, doğumluluk'un farklı anlamalarını zemin alarak, temelde belirtik bir şekilde dünyadan kopuşları (*Brüche*) ve dünyaya kopup-gelmeleri (*Einbrüche*) başlatan kırılmış bir eylemcilik biçimini sundugudur. Heidegger ise istencli karar ve alikoyma, (kendini) tutma (*Verhaltenheit*) temel ruh-durumu ve daha sonraları da "olmaya-bırakma" (*Gelassenheit*) üzerine kurulu bir çeşit 'kırılmış' vakit kazanma politikası izlemektedir. Heidegger'in ruh-durumu kavramı doğumluluk kavramı ile yüzleştirilirse, 'başka başlangıç'a giden "yol nerede başlayacak?"⁸ sorusu da ele alınabilir. Her iki tavrin -eylemcilik ve vakit kazanmacılık- burada değişimmeyeceğim farklı politik varyansları bulunmaktadır.

Tartışmadı ilk olarak doğumluluk görüşüyle ilgili genel düşünceyi ortaya koyacak, daha sonra da Arendt'in eylem, anlama ve düşünme kavramlarına döneceğim. Bu tartışmaların sonucu yeni soruları doğuracak ve Heidegger'in, 'başka başlangıç'ı (*anderen Anfang*), Varlığın (*Sein*) doğruluğunun, yani anlamanın, düşünülmesi (*Er-denken*) ve orada-varlık'ın (*Da-sein*) olaylaşan Varlıktasarı (*ereigneten Seinsentwurf*) olarak açmasına temel oluşturacaktır.

I. Doğum bir insanın ilk başlangıcıdır

Bu bölümde 'doğum'un anlamı ile ilgili beş tez sunmak ve bu şekilde doğumluluk düşüncesini açıklamak istiyorum:

a) Varlık ve görünüş birleşir.

Doğumluluk düşüncesi, doğmuş olma anlamındaki doğum üzerine kurulmuştur. İnsanların varoluşunun bir var-olma (*Ek-sistieren*) olduğu düşüncesi geç dönem

⁸ M. Heidegger, *Beiträge zur Philosophie*, op. cit., s. 389.

the "standing-out in the truth of Being in taking account of its content."⁹ However, this interpretation of existence does not account for the fact that the origin of the existence of an existing being is birth, and that it hence coincides with the *first appearance* in the world. Someone who is born enters the world as girl or as boy, by appearing as a bodily reality for the first time, and appears as such until his or her death. This interpretation has the consequence that the philosophical dichotomy between Being and appearance is rejected, and the unity of both can be grasped.¹⁰

b) Relation is the beginning

The fact of being-born does not only mean to come from 'nowhere', as Arendt suggests, but to come from somebody. Existence means to be from somebody, the mother. Hence, with regard to the delivering mother, birth should be taken to mean generative birth. Birth, in the sense of the physiological process, already presumes an abstraction. The fact that there was some other who has delivered somebody 'new' and who guarantees the constitutive aspect of being existent in the world means that existence should be primarily defined as relation. The presence of the 'ex', the 'from-the' mother, who is the threshold of an exit from, as well as the entrance to, the world, along with the newcomer who is defined as existence, asserts the necessity of the relation – that is a 'cum' (a with):

In the beginning for the existent stands the relation. Or better, the *relation is the beginning*: a concrete, final relation to any other existent. A contingent, but at the same time irreplaceable, relation.¹¹

⁹ M. Heidegger, *Über den Humanismus*, Klostermann, Frankfurt am Main 1981, p. 18. "Ek-sistenz bedeutet inhaltlich Hinaus-Stehen in die Wahrheit des Seins". See also Adriana Cavarero, "Schauplätze der Einzigartigkeit", in (eds.) Silvia Stoller/Helmut Vetter, *Phänomenologie der Geschlechterdifferenz*, WUV-Universitätsverlag Wien 1997, p. 207ff.

¹⁰ H. Arendt, *The Life of the Mind*, op. cit., p. 19ff.

¹¹ A. Cavarero, *Schauplätze der Einzigartigkeit*, op. cit., p. 212 (my emphasis).

Heidegger'de "îçeriği bakımından Varlığın doğruluğunda dışa-durma"⁹ anlamına gelir. Bununla birlikte, varoluşun bu yorumu bir varolanın varoluşunun özgün görünüşünün doğum olduğu ve bu nedenle de dünyadaki ilk görünüşle örtüştüğü olgusunu göz önüne almaz. Doğan kişi, ilk kez bedensel bir gerçeklik içerisinde görünerek bir kız ya da erkek olarak dünyaya girer ve ölümüne deðin böyle görünüür. Bu yorumun varlığı Varlık ile görünüş arasındaki dikotominin reddedilmesi ve bu ikisinin birliğinin kavranabilir olduğunu söylüyor.¹⁰

b) Bağıntı başlangıçtır.

Doðma olgusu, Arendt'in belirttiği gibi, yalnızca "hiçbir yer"den gelmek anlamına gelmez, birisinden gelmek anlamına da gelir. Varoluþ birisinden, yani anneden olmak anlamına gelir. Dolayısıyla, doğuran anne göz önüne alınarak, doğum, türetici doğum anlamında ele alınmalıdır. Fizyolojik süreç anlamında doğum soyutlamayı zaten önceðen varsayar. 'Yeni' birisini doğurmuş olan ve dünyada varolmuş olmanın kurucu yönünü garantileyen bir başkasının olduğu olgusu varoluşun en başta bir bağıntı olarak tanımlanması gerektiği anlamına gelir. Dünyaya girişin olduğu kadar bir çıkışın da eşiği olan "ex", yani anne-den, varoluþ olarak tanımlanan yeni gelenle birlikte, bağıntının, yani bir 'cum'un (bir ile), zorunluluðunu ortaya koyar.

Baþlangıçta bağıntı varolanın yerine durur. Ya da daha doğrusu, *bağıntı başlangıçtır*. Herhangi bir diğer varolanla sormut, en sonuncu bağıntı. Olumsal, ama aynı zamanda yerine başkası konulamaz bir bağıntı.¹¹

⁹ M. Heidegger, *Über den Humanismus*, Klostermann, Frankfurt a.M. 1981, s.18. "Ek-sistenz bedeutet inhaltlich Hinaus-Stehen in die Wahrheit des Seins." Ayrıca bakınız Adriana Cavarero, "Schauplätze der Einzigartigkeit", yay.haz. Silvia Stoller-Helmut Vetter, *Phänomenologie der Geschlechterdifferenz*, WUV- Universitätsverlag zur Philosophie, Wien 1997, s. 207 vd.

¹⁰ H. Arendt, *The Life of the Mind*, op. cit., s.19 vd.

¹¹ A. Cavarero, *Schauplätze der Einzigartigkeit*, op. cit., s. 212 (vurgulama bana ait).

It is a relation not only to the mother (for better or for worse) but with former generations.

c) The beginning is difference

By referring to the primal occurrence of the existence of the existent we undermine a philosophical tradition which speaks of *the human* in general. Birth is the first primal appearance of an *essence*, a singular, unrepeatable, gendered and bodily reality *for* and *with* other human beings. This occurrence is the manifestation of a fundamental relation and difference between human beings. Human beings are trivially equal in so far as they are human beings, yet each human being is different from any other human being "who ever lived, lives, or will live."¹²

d) To begin means having the capacity for beginning

Being born means that from the time of being-born-into-the-world the social and material world can be intentionally explored. Intentionality, as we have learned from phenomenology, is the basic structure of being-in-the-world: it is perceptually being-directed toward objects or persons; it implies, in speaking and acting, being in relations with other human beings, being directed towards meanings, tasks and events. Intentionality implies directionality, but also a striving of something or somebody for meanings. Provided one does not reduce this striving-for to some notion of instinctual drive, it may be regarded as opening up a sphere of possibilities and freedom on which initiative is anchored.¹³ If birth is the event (*Ereignis*) through which the condition of the possibility of beginning is achieved, then, natality is an essential characteristic of each human being who is born, through which s/he is capable of *initiating*.

¹² H. Arendt, *The Human Condition*, University of Chicago Press, Chicago 1970, p. 8.

¹³ See H. Saner, *Geburt und Phantasie*, Lenos, Basel 1987, p. 26.

Bu, yalnızca (iyi ya da kötü) anneye değil, aynı zamanda önceki kuşaklarla da bağıntıdır.

c) Başlangıç ayırmıştır.

Varolanın varoluşunun ilk olaylaşması üzerinde durarak, genel anlamı ile *insan*'dan söz eden bir felsefi geleneğin de temeline inmiş oluruz. Doğum bir özün, tekil, yineLENEMEZ, cinsiyeti olan, bedensel bir gerçekliğin başka insanlar için ve başka insanlar ile en baştaki ilk görünüşdür. Bu olaylaşma insanlar arasındaki temel bir bağıntı ve ayırmının açıkça belirtmesidir. İnsanlar insan oldukları için sıradan anlamında eşittir, ama her insan "yaşamış, yaşıyor ya da yaşayacak olan" bir başka insandan ayırmışlardır.¹²

d) Başlamak başlama kapasitesine sahip olma anlamına gelir.

Doğma, dünyanın-içerisine-doğmuş-olma zamanından itibaren toplumsal ve maddesel dünyanın intentional olarak keşfedileceği anlamına gelir. Intentionalite, genel anlamı ile fenomenolojiden öğrendiğimiz üzere, dünyada varlığın temel yapısıdır; algısal olarak nesnelere ya da kişilere doğru-yönelmiş-varlıktır; konuşma ve eylemde başka insanlarla bağıntıda olma, anımlara, görev ve olaylara doğru yönelmiş olmayı içerir. Intentionalite, yönelmişliği olduğu kadar bir şey ya da bir kimse, anımlar için-çabalamaya da işaret eder. Herhangi bir içgüdüsel dürtü kavramına indirgenmediği sürece, bu için-çabalamanın, inisiyatifin içine demir attığı bir olanaklar ve özgürlük alanı açtığı da kabul edilebilir.¹³ Eğer doğum başlangıç olanağının koşulunun yerine getirildiği olay (*Ereignis*) ise, doğumluluk da doğan her bir insanın özsü karakteristiği, inisiyatifi olmasının yoludur.

¹² H. Arendt, *The Human Condition*, University of Chicago Press, Chicago 1970, s.8.

e) Birth is a basic leap

Initiative, the capacity for beginning, finds its beginning in the turn, or basic leap (*Grund-Satz*)¹⁴ from pre-natal existence to natal existence.¹⁵ One meaning of 'Satz' is a leap from one mode of being to another, whose essential trait is intentionality. Hence, this leap is fundamental to intentionality which is always *in the world* and constitutive of the world. Moreover, intentionality is the *constituent* of Being-there; therefore, Being-there is natal (*gebürtlich*). That is, the sense-constitution of having-begun-being-there (*angefangenes Dasein*) finds its entrance into the world as beginning-being-there (*anfängliches Dasein*). However, a second meaning of *Satz* is that of a transmission (or mediation) of sense between the meaning-regions of the before and the after.

This transmission refers only secondarily to the physiological sense of intra- and extra-uterine life; primarily, it refers to the transmission of the constitution of Being-there and to transmission between the generations. The transmission of sense between generations and the constitution of history finds its departure (*Ausgang*) at this point. Even if the transmission of sense between generations can be reciprocal, there remains an asymmetry between them, which we also find on the threshold of being-born. With the interpretation of Being-there as beginning (*anfängliches*), we assume that the threshold to the end of beginning is never fully achieved. Being-there means that we have passed the threshold between pre-natal and natal existence, but, at the same time, birth leaves its traces in our Being-there and depicts it as having-begun-beginning-being (*angefangenes Anfänglich-sein*).¹⁶

¹⁴ C. Schües, *The Birth of Difference*, in *Human Studies* 20, Kluwer, Den Haag 1997, p. 246.

¹⁵ Birth also means a biological development from one state to the next, but this is not my concern here.

¹⁶ H. Arendt characterises birth as the condition of the possibility and capacity of beginning, as the 'beginning of the beginning', as a being-natal, that is, being a beginning. If birth is the condition of the possibility of beginning, then natality is the essential structure of each human being-born,

e) Doğuş bir temel-sıçrayıştır.

İnisiyatif, yani başlama kapasitesi, başlangıcını, doğum öncesi varoluştan doğumlu varoluşa çevrilmede ya da temel-sıçrayışta (*Grund-Satz*) bulur.¹⁴ 'Satz' bir açıdan, bir varlık biçiminden özsel çizgisi intentionalite olan bir başkasına sıçrayış anlamına gelir.¹⁵ Dolayısıyla bu sıçrayış, her zaman dünyada olan ve dünyanın kurucusu olan intentionalite için temeldir. Intentionalite de orada-varlığın kurucusu olduğundan; orada-varlık doğumludur (*gebürtlich*). Yani, başlamış-olan-orada-varlık'ın (*angefangenes Dasein*) anlam-kurulumu, dünyaya girişini başlangıçtaki-orada-varlık (*anfängliches Dasein*) olarak bulur. Diğer açıdan, 'Satz', önce ile sonranın anlam bölgeleri *ara-*sında bir anlam iletimi (ya da aracılığı) anlamına gelir.

Bu iletimin fizyolojik rahim-içi ve rahim-dışı yaşam ile ilgisi ancak ikincildir; birincil olarak orada-varlık'ın kurulumunun iletimi ve kuşaklar arasındaki iletim ile ilişlidir. Kuşaklar arasında anlamın iletimi ve tarihin kurulumu kalkış noktasını (*Ausgang*) bu noktada bulur. Her ne kadar kuşaklar arasındaki anlam iletimi karşılıklı olabiliyorsa da, iki kuşak arasında, doğmuş-olmanın eşliğinde de görülen bir asimetri kalır. Orada-varlık'ı başlangıç (*anfängliches*) olarak yorumlayarak, başlangıçın ereğinin eşidine asla tam olarak ulaşamadığını varsayılmış oluruz. Orada-varlık, doğum öncesi ve doğumlu varoluş arasındaki eşiği geçmiş olduğumuz anlamına gelir, ama aynı zamanda, doğum orada-varlığımızda *izlerini* bırakır ve onu başlamış-olan-başlangıç-Varlığı (*angefangenes Anfänglichsein*) olarak betimler.¹⁶

¹³ Bakınız H. Saner, *Geburt und Phantasie*, Lenos, Basel 1987, s. 26.

¹⁴ C. Schües, "The Birth of Difference", *Human Studies* 20, Kluwer, Den Haag 1997, s.246.

¹⁵ Doğum aynı zamanda bir durumdan diğerine biyolojik gelişim anlamına da gelir. Ancak burada bu konu ile ilgilenmiyoruz.

¹⁶ H. Arendt başlanmanın olağının ve kapasitesinin koşulu olarak doğumlu, 'başlangıçın başlangıcı', doğumlu-varlık, yani başlangıç olmak olarak saptar. Eğer doğum başlama olağının koşulu ise, o halde doğumluluk da kendisile her doğmuş-olan insanın inisiyatifi olabileceği temel yapıdır. Arendt şöyle yazmaktadır: "(İnsanlar) *initium* olduklarından, doğum sayesinde yeni-

To summarise briefly the above thoughts concerning birth: birth marks a basic difference or plurality between human beings; it stands for the fact that relation is the beginning and that being-born means to have the capacity to begin. However, we must pose the question how this possibility or capacity for beginning can actually be realised.

II. Political action as second birth into the world

Heidegger mentions birth in *Being and Time* not as beginning but as past event, but he acknowledges the natality of the existing Being-there.¹⁷ He also remarks that our loss of ground results from the epoch into which we are all born.¹⁸ However, he does not draw the conclusions which should follow from his mentioning the fact of being born. In contrast, Arendt perhaps overestimates the extent to which birth is a categorical foundation for second birth,¹⁹ that is, acting into the world.

The main activity which Arendt tends to associate with beginning is acting:

Action as beginning corresponds to the fact of birth, it is the actualization of the human condition of natality, speech corresponds to the fact of distinctness and is the actualization of the human condition of plurality, that is, of living as a distinct and unique being among equals.²⁰

Acting, as a second birth in the world, and as the politicization of the notion of birth, begins with somebody coming into the world. It inter-rupts the course of events; it opens

through with s/he can be initiative. Arendt writes: "Because [men] are *initium*, newcomers and beginners by virtue of birth, men take initiative, are prompted into action", H. Arendt, *The Human Condition*, op.cit., p. 177.

¹⁷ M. Heidegger, *Sein und Zeit*, Niemeyer Verlag, Tübingen 1979, p. 374.

¹⁸ See M. Heidegger, *Gelassenheit*, op. cit., p. 18.

¹⁹ H. Arendt, *The Human Condition*, op. cit., p. 176.

²⁰ I have revised the English version according to the German *Vita Activa* because Arendt herself suppressed the conditionals used in her earlier version. Arendt, *The Human Condition*, op. cit., p. 178. See also H. Arendt, *Vita Activa oder Vom tätigen Leben*, Piper, München 1981, p. 167.

Doğumla ilgili olarak yukarıda geçen düşünceleri kısaca özetlemek gerekirse: Doğum insanlar arasındaki temel bir ayrimı ya da çoğulluğu belgeler; bağıntının başlangıç olduğu ve doğmuş-olmanın başlama kapasitesine sahip olmak anlamına geldiği olgusunu temsil eder. Bununla birlikte, bu olağın ve başlangıç kapasitesinin nasıl edimsel olarak gerçekleştirilebileceği sorusunu ortaya atmamız gereklidir.

II. Dünyadaki ikinci doğum olarak politik eylem

Heidegger *Varlık ve Zaman*'da doğumdan başlangıç olarak değil, geçmiş olay olarak söz eder, ancak varolmuş olan orada-varlık'ın doğumluluğuna degeinir.¹⁷ Ayrıca, temelin yitiminin hepimizin içeresine *doğduğumuz* dönemin sonucu olduğunu da belirtir.¹⁸ Yine de doğma olgusundan söz etmenin varlıklarını ortaya koymaz. Arendt ise tersine, "ikinci doğum"¹⁹, yani dünya içerisinde eylemde bulunmanın kategorik temeli olarak ele aldığı doğumu belki de çok fazla önemsemektedir.

Arendt'in düşüncesinde başlangıç ile en çok birleştiridiği ana etkinlik, eylemde bulunmadır.

Başlangıç olarak eylem, doğum olgusuna karşılık gelir, insanlık koşulu olarak doğumluluğun edimselleşmesidir, konuşma ise ayrılmak olgusuna karşılık gelir ve insanlık koşulu olarak çoğulluguun, yani eşitler arasında ayrılık ve eşsiz bir varlık olarak yaşamın edimselleşmesidir.²⁰

Dünya içeresine ikinci bir doğum ve 'doğum'un politikleşmesi olarak eylem, dünyaya gelen birisi ile birlikte başlangıç yapmaktadır. Dünyaya gelen olayların akışında a-

gelenler ve başlayanlar olduklarından, inisiyatifi alırlar ve eyleme atılırlar", H. Arendt, *The Human Condition*, op.cit., s. 177.

¹⁷ M. Heidegger, *Sein und Zeit*, Niemeyer, Tübingen 1979, bkz. s. 374.

¹⁸ Bkz. M. Heidegger, *Gelassenheit*, op. cit., s. 18.

¹⁹ H. Arendt, *The Human Condition*, op. cit., s. 176.

²⁰ İngilizce versiyonu Almanca *Vita Activa*ya göre değiştirdim, çünkü H. Arendt'in kendisi de önceki versiyonda kullandığı şartlı kipi sonradan kullanmamıştır. H. Arendt, *The Human Condition*, op. cit., s. 178. Ayrıca bakınız H. Arendt, *Vita Activa oder Vom tätigen Leben*, Piper, München 1981, s.167.

processes; it is adventurous, because other persons may follow up on, or change that which has been begun.

The one mood (*Gestimmtheit*) which grounds or motivates (thoughtful) acting and speaking is summarised in Arendt's slogan *amor mundi* (love of the world).²¹ The genitive form implies both love *for* the world and love *from* the world: the first being the sentiment, or mood, and the latter, the moral accent of political acting and speaking. Acting and speaking are only political if they happen for the world, that is, for the political space of inter-relations (*Beziehungsraum*) between human beings. With the sentiment of *amor mundi* we assume responsibility for the political space which emerges as a space of appearance in which the acting persons *explicitly* – in distinction to their *original* appearance at the first birth – appear in their singularity and plurality.

With respect to the political space of appearance, and with respect to action, Arendt combines the agonal spirit of the Greek *polis* with the foundational thinking of the Romans; both notions therefore consist of a twofold meaning. In the concept of acting Arendt combines two different discourses: beginning and 'accomplishing', or 'carrying through'. The concept of the space of appearance points, firstly, to the individuals who appear as 'somebodies' by means of acting and speaking. Arendt differentiates here 'what' a person is, for example, her or his profession, from 'who' somebody is, in the sense of her/his individual personality, which can only *appear* – that is, in the active revelation of the self – in a relation with other human beings. The dependency of self-revelation on a relation with other human beings shows the same features that we have already seen in the description of *original appearance* with reference to the birth of a human being.

²¹ Letter to K. Jaspers of 6.8.1955, *Hannah Arendt/Karl Jaspers, Briefwechsel 1926-1969*, ed. L. Köhler / H. Saner, Piper, München 1987, p. 300.

raya-girer; süreçler açar; macera onu bulur, çünkü öteki insanlar başlatılmış olanı sürdürmeye de değiştirmeye de çalışabilirler.

(Düşünceli) eylem ve konuşmayı temellendiren ya da motive eden ruh-durumu'nu (*Gestimmtheit*) Arendt "amor mundi" yani "dünya sevgisi"²² sloganıyla özetlemiştir. Bu tamlama "dünya için sevgi" olduğu kadar "dünyadan gelen sevgi"yi de dile getirir, birinci anlamında duygu ya da ruh-durumudur; ikinci anlamında da politik eylem ve konuşmanın ahlaksal vurgusudur. Eylem ve konuşma ancak dünya için, yani insanlar arasındaki politik karşılıklılık ilişkiler uzayı (*Beziehungsraum*) için oluyorsa politiktir. *Amor mundi* duygusu ile, eyleyen kişilerin -ilk doğumdaki özgün görünüşten ayrı olarak- *belirtik* bir şekilde kendi çoğullukları ve tekilikleri içinde göründükleri görünüş uzayı olarak ortaya çıkan politik uzay için bir sorumluluk üstleniriz.

Politik görünüş uzayı ve eylem açısından Arendt, Yunan *polisinin* agonal tini ile Romalıların temellendirici düşünüşlerini birleştirir; bu nedenle her iki kavram da iki katlı bir anlamdan oluşur: Eylem kavramıyla Arendt iki ayrı söylemi birleştirir: 'başlama' ve 'tamamlama' ya da 'sonuca ulaşırma'. Görünüş uzayı kavramı, ilk olarak, eylem ve konuşma yolu ile birileri olarak görünen bireyleri işaret eder. Arendt burada kişinin -örneğin mesleği açısından- 'ne' olduğunu, onun -ancak başka insanların ilişkisine, yani kendini etkin bir şekilde açmasıyla ortaya çıkabilen- bireysel kişiliği anlamında 'kim' olduğundan ayırt eder. Kendini-açmanın başka insanların olan bağıntıya bağımlı oluşu da, bir insanın doğumunu bakımından ilk (başlangıçsal) görünüşünün betiminde önceden görmüş olduğumuz özelliklerini aynısını sergiler.

²² K. Jaspers'e Mektup 6.8.1955. *Hannah Arendt/Karl Jaspers, Briefwechsel, 1926-1969*, yay. L. Köhler / H. Saner, Piper München 1987, s. 300.

The meaning of the political space of appearance points, secondly, to the appearance of this space itself. By way of political acting and by many-voiced speaking, political space itself may appear as a space in between human beings that is established and maintained by acting and speaking:

The end of the common world has come when it is seen only under one aspect and is permitted to present itself in only one perspective; the common world exists only in the manifold of its different perspectives.²²

These different perspectives can exist only if individuals with their opinions actively enter political space – hence, actionism. These aspects of the appearance of political space and of the plurality as well as the singularity of human beings realise the perspective of natality.

Arendt's resurrection of a political concept of acting fills a gap in Heidegger's approach. For Heidegger has no equivalent notion to acting, because he is rather suspicious of the plurality of the many and dissolves it into the anonymity of the 'one'. He cannot, therefore, find a way to a concept of acting together.²³

It seem that the possibility of acting and speaking already presupposes both the existence of certain niches in the world which can be transformed into political spaces of interaction, and the existence of at least a minimal trust in – and love for – the world. This first condition of 'small niches' depends upon the actual political situation of a country.

The second presupposition is, however, the one which I would now like to pursue further. It deeply concerns us in our attempt to answer the question posed above: how to begin to think and understand if both the categories of thinking and trust in the world are fundamentally destroyed.

²² H. Arendt, *The Human Condition*, op. cit., p. 58.

²³ This is especially clear in *Being and Time*.

Politik görünüş uzayının anlamı, ikinci olarak, bu uzayın kendisinin görünüşüne işaret eder. Politik alanın kendisi, politik eylem ve çok-sesli konuşma yoluyla, insanlar arasında eylem ve konuşma ile kurulan ve korunan bir yer olarak görünebilir.

Yalnızca tek bir yönü ile görüldüğü ve kendini yalnızca tek bir bakış açısı ile sunmasına izin verildiği zaman ortak dünyanın da sonu gelmiştir. Ortak dünya ancak ayırmış bakış açılarının çokluğu içinde varolabilir²².

Bu ayırmış bakış açıları ancak bireyler politik alana düşünceleriyle etkin bir şekilde girerlerse –dolayısıyla, eylemcilikle– varolabilir. Doğumluluğa ilişkin bakış açısını gerçekleştiren şey, politik alanın görünüşünün bu yönleri ve insanların tekilliği olduğu kadar, coğulluguğudur.

Arendt'in politik bir kavram olan eylemi yeniden dīl̄mesi Heidegger'in yaklaşımındaki bir boşluğu dolduruyor. Zira Heidegger'de eyleme eşdeğer bir kavram yoktur, çünkü o çokluğun coğulluguğundan kuşkuludur ve çokluğu 'bir'in anonimliği içinde eritir. Bu nedenle, birlikte eylem kavramına çıkan bir yol bulamaz.²³

Öyle görülmǖyor ki, eylem ve konuşma olanağı hem politik ilişki uzaylarına dönüştürülebilecek belirli uygun yerleri, hem de dünya için küçük bir güven -ve sevginin- en azından varolduğunu önceden varsaymaktadır. İlk "küçük yerler" koşulu ise, bir ülkenin güncel politik durumuna bağlıdır.

İkinci ön-varsayı̄m aslında şimdiden üzerinde durmak istedığım konu ve yukarıda ortaya konulan soruyu derinden ilgilendiriyor: Düşünme kategorileri ve dünyaya güven temelden yıkıma uğradığında düşünmeye ve anlama nasıl başlanır?

²² H. Arendt, *The Human Condition*, op. cit., s. 58.

²³ Bu, özellikle *Sein und Zeit*'da açıkça görülür.

III. A new beginning in understanding and thinking?

Arendt survived the 'hell' of her exile, and then tried to ask in the wider framework of human conditions, how we can be at home in a world which has become so fundamentally strange and unfamiliar that the mood of *amor mundi* is no longer possible. A world which is strange in such a way that even speaking, or the narrative, no longer seems possible. In other words, Arendt's concern is not to excuse but to *understand* how totalitarianism could be possible. She is looking for a notion of understanding in which we become reconciled with the world, but – as she emphasises – not with murderers or tyrants. The reconciliation in the understanding neither means excuse nor does it mean sympathy. If we ask for reconciliation, then what we actually mean is the possibility of a new beginning. A new beginning is never absolute, but always relative to the past, which one must also understand in order to achieve a new beginning which makes sense. In other words, understanding (the search for sense and making sense) happens only retrospectively from the standpoint of presence.

Arendt compares 'understanding' with the 'understanding' which begins with birth, and which ends with death. She writes:

Understanding [...] is the specific human mode of being alive because each person must reconcile herself with the world into which she is born as a stranger [...] Understanding begins with birth [...]²⁴

It seems to me at this point that Arendt connects two notions of understanding too intimately. For her, the strangeness which surrounds each newborn's entrance into the world – birth – is one which coheres with a basic trust in the world. It is a world which is unknown, but a

²⁴ H. Arendt, "Verstehen und Politik", in *Zwischen Vergangenheit und Zukunft*, Piper, München 1994, p. 110 (my translation). The original text was printed in *Partisan Review* 20, Vol. 4, Fall 1953, pp. 377-392.

III. Anlama ve düşünmede yeni bir başlangıç

Arendt kendi sürgün "cehennemi"nden arda kaldıkta sonra, *amor mundi* ruh-durumunun artık olanaklı olmadığını, temelden yabancı ve tanınmayan bir dünyada nasıl yurdumuzda olabileceğimizi, insanlık koşullarının geniş çerçevesi içinde sormaya çalışmıştı. Herşey öylesine yabancıdır ki, artık konuşma ya da anlatı bile olanaklı değildir. Başka bir deyişle, Arendt'in kaygısı totaliterliği mazur göstermek değil, bunun nasıl olanaklı olabildiğini *anlamaktır*. Dünya ile, ama –altını çizdiği üzere– katiller ve tiranlarla değil, uzlaşma içine girebileceğimiz bir anlama arayışındadır. Anlamada *uzlaşturma* ne mazur görme ne de duyguðaşlık anlamına gelir. Eğer *uzlaşturma* arayışı içindeyse, bu aslında yeni bir başlangıçın olanağını aradığımız anlamına gelir. Yeni bir başlangıç hiçbir zaman mutlak değildir, ama aynı zamanda, anlamlı bir yeni başlangıçca ulaşılabilir, her zaman için kişinin anlamak zorunda olduğu geçmişe bağıntılıdır. Başka bir deyişle, anlama (anlam ve anlam oluşturma arayışı) ancak bulunmuşun görüş noktasından geriye bakarak olur.

Arendt 'anlama'yı doğumla başlayan ve ölümle sona eren 'anlama' ile karşılaşır. Şöyledir yazıyor:

Anlama... insana özgü bir tarzda yaşamda olmadır; çünkü her bir kişi kendini, içine bir yabancı olarak doğduğu dünya ile *uzlaştırmak* zorundadır ... Anlama doğumla başlar...²⁴

Bu noktada bana öyle geliyor ki Arendt, iki anlama kavramını birbirine çok ince bir şekilde bağlamaktadır: Her yeni doğanın dünyaya girişini -doğum- kuşatan yabancılık, dünyaya duyulan temel güvenle birleşir. Bu, bilinmeyen, ama şaşmayla (*Stauner*) ve insanlarınarası ilişkiler üzerine kurulu güvenle keşfedilecek bir dünyadır.

²⁴ H. Arendt, "Verstehen und die Politik", *Zwischen Vergangenheit und Zukunft*, Piper, München 1994, s. 110 (benim çevirim). Özgün metin, *Partisan Review* 20, Heft 4, Sonbahar 1953, s.377-392.

world which can be discovered in wonder (*Staunen*) and trust based on inter-human relations. A different notion of strangeness, however, is based precisely on the broken trust which results from certain historical events. Wonder (to which I will return in the context of Heidegger's thinking) – wonder as seen in the big eyes of a child becomes something unbearable in such a sinister world, where it only seems possible to grope for one's way blindly. Old structures of thinking are no longer sufficient. However, as Arendt implies, one must try to understand, both politically and philosophically, that which is not understandable.²⁵ That is, through understanding, human beings try to approach the world and to insert their categories of thinking into the world and, thereby, undergo a new beginning. This is a process of appropriation and the suspension of the strangeness of the world. But if the heritage of the common wisdom of tradition is broken, then one may ask whether understanding becomes a hopeless undertaking.

Earlier we spoke of the sentiment of *amor mundi* which serves for the maintenance of the world, but if trust in the world is broken then also the sentiment of love does not seem to ground the search for sense and reconciliation. However, understanding is intimately linked to thinking, and it might also be supported by the concept of natality.

Understanding is closely connected, with regard to its motivation, with the Roman impulse to thinking:

Thinking then arises out of the disintegration of reality and the resulting disunity of man and world, from which springs the need for another world, more harmonious and more meaningful.²⁶

Thinking and understanding support each other because neither aims for truth or for information, but rather for

²⁵ H. Arendt, "Verstehen und Politik", *op.cit.*, p. 110ff. See also H. Arendt, *Ich will verstehen, Selbstauskünfte zu Leben und Werk*, ed. Ursula Ludz, Piper, München 1996.

²⁶ H. Arendt, *The Life of the Mind*, *op. cit.*, p. 153.

Bununla birlikte, ayrı bir yabancılık düşüncesi de belirli tarihsel olaylar nedeniyle yıkılmış olan güven üzerine kurulmuştur. Artık bir çocuğun kocaman açılmış gözlerindeki hayret (Heidegger'in düşüncesi bağlamında buna yeniden döneceğim) katlanılmaz olmuştur. Kötülükler saçan bir dünyada insanın yolunu bulması yalnızca el yordamıyla olanağı gibidir. Düşünmenin eski yapıları artık yeterli değildir. Yine de, Arendt'in işaret ettiği gibi, anlaşmaz olanı politik ve felsefi bir şekilde anlamaya çalışmak gereklidir.²⁵ Yani, anlamada insanların dünyaya yaklaşma çabası içindedir ve düşünme kategorilerini dünyaya sokarak yeni bir başlangıçtan geçmeye çalışırlar. Bu ise, dünyanın yabancılığını kendine mal etme ve askiya alma sürecidir. Ancak, eğer geleneğin ortak bilgelik mirasında bir kırılma yaşanırsa anlamaların da umutsuz bir girişim olup olmadığı sorgulanabilir.

Daha önce dünyanın ayakta kalmasına yardımcı olan 'amor mundi' duygusundan söz etmişik, ancak eğer dünyaya duyulan güven kırılırsa, sevgi duygusu da anlam ve uzlaşturma arayışı için bir temel oluşturamazmış gibi görünür. Bununla birlikte, anlama düşünmeye yakından bağlıdır ve belki de doğumluluktan da bir yardım görebilir.

Anlama, motivasyonu bakımından, Romalılar'dan aldığı düşünme itkisine yakından bağlıdır:

Öyleyse düşünme, gerçekliğin parçalara ayrılması ve bunun sonucunda insanın ve dünyanın birliğinin bozulması ile baş gösterir, bundan da daha uyumlu ve daha anlamlı bir başka dünya gereksinimi doğar.²⁶

Düşünme ve anlama birbirini destekler, çünkü ikisinin de hedefi, doğruluk ya da bilişim değil, daha çok

²⁵ H. Arendt, "Verstehen und Politik", *op. cit.*, s. 110 ve sonrası. Ayrıca bakınız H. Arendt, *Ich will verstehen, Selbstauskünfte zu Leben und Werk*, yay.haz. Ursula Ludz, Piper, München 1996.

²⁶ H. Arendt, *Life of the Mind*, *op. cit.*, s. 153.

sense, which we generate in our life-process insofar as we try to reconcile ourselves with whatever we act or undergo.²⁷

However, the two concepts are contrary movements of mental activity, since understanding tries to go into the world and thinking tries to break out of the world. Hence, understanding could be taken to be closer to the features of birth, whilst thinking is, in keeping with philosophical tradition, more closely related to death.

Reflective thinking (not scientific thinking) and understanding are differentiated, in so far as thinking breaks from the world, withdrawing from the world and political space, and explicitly focusing on the observation of the strangeness of the world. The capacity to think is, according to Arendt's Kantianism, a basic need in the anthropological sense. But it has nothing to do with a person's level of intelligence. It rather emerges in the context of the conscience (*Gewissen*) which helps to judge between 'good' and 'evil'. In thinking, as in understanding, the concept of reconciliation is relevant, but here – in thinking – it is a reconciliation with oneself.

Thinking deals with invisibles, with representations of things that are absent; judging always concerns particulars and things close at hand. But the two are interrelated, as are consciousness and conscience. If thinking – the two-in-one of the soundless dialogue – actualizes the difference within our identity as given in consciousness and thereby results in conscience as its by-product, then judging, the by-product of the liberating effect of thinking, realizes thinking, makes it manifest in the world of appearances [...]²⁸

Thinking can be philosophical but also political, because it contains a critical moment which questions values, opinions or doctrines. Hence, it contains a destroying,

²⁷ H. Arendt, "Verstehen und Politik", *op. cit.*, p. 110.

²⁸ H. Arendt, *The Life of the Mind*, *op. cit.*, p. 193. One other way of re-entering the political realm happens indirectly "when everybody is swept away unthinkingly by what everybody else does and believes in, those who

her eyleğimiz ya da başımızdan geçen ile kendimizi uzlaşturma-ya çalıştığımız ölçüde yaşam-sürecimizde ürettiğimiz anlamdır²⁷.

Bununla birlikte, bu iki kavram karşı zihinsel etkinliklerdir, çünkü anlama dünyaya girmeye çalışır, düşünme ise dünyadan kopmaya. Dolayısıyla, anlamanın doğumun özelliklerine daha yakın olduğu söylenebilir, düşünme ise, felsefi gelenekte de olduğu gibi, ölüme daha yakından bağıntılandırılmıştır.

Reflektif düşünme (bilimsel düşünme değil) ve anlama, düşünme dünyadan koptuğu ölçüde birbirinden ayırdı duruma gelir, düşünme dünyadan ve politik uzaydan geri çekilir ve dünyanın belirtik bir şekilde yabancı olduğu gözlemi üzerine odaklanır. Arendt'in Kantçılığına göre düşünme kapasitesi antropolojik bir temel gereksinimidir. Ancak bunun kişinin anlak düzeyiyle bir ilgisi yoktur. Daha çok, 'iyi' ve 'kötü' arasında bir yargıya varmadada yardımcı olan vicdan (*Gewissen*) bağlamında ortaya çıkmaktadır. Uzlaşturma kavramı anlamaya olduğu gibi düşünmeye de uyar, ancak burada -yani düşünmede- söz konusu olan, kişinin kendisiyle uzlaşmasıdır.

Düşünme görünmeyenleri, yani bulunmayan şeylerin temsillerini ele alır; yargılama ise her zaman tikellerle ve elde bulunan şeylerle ilgilidir. Bununla birlikte bu ikisi, bilinc ve vicdan gibi, karşılıklı ilişki içerisindeştir. Eğer düşünme -bir kişinin içindeki ikili sessiz diyalog- kimliğimizdeki ayrımı bilincimize verili olarak edimselleştiriyorsa ve bu şekilde, bilincin yan-ürünü olarak vicdanda sonuçlanıyorsa, düşünmenin özgürleştirici etkisinin yan-ürünü olan yargılama da düşünmeyi gerçekleştirmekte, onun görünüşler dünyasında açıkça belirmesini sağlamaktadır...²⁸

Düşünme felsefi olduğu gibi politik de olabilir, çünkü değer, kanı ve öğretileri sorgulayan eleştirel bir anı da içe-

²⁷ H. Arendt, "Verstehen und Politik", *op. cit.*, s. 110.

²⁸ H. Arendt, *The Life of the Mind*, *op. cit.*, s.193. Politik alan'a yeniden girmenin bir diğer yolu da "herkes düşünmeksızın diğer herkesin yaptıklarından ve düşündüklerinden uzağa sürüklendiği" zaman dolaylı olarak gerçekleşir. "Düşünenler gizlenme durumundan dışarı sürüklendirler, çünkü katılımayı reddetmeleri göze çarpar ve dolayısıyla bir eylem türü haline gelir." *Ibid.* s. 192.

and thereby liberating aspect. Since thinking liberates itself from the world, and hence from presence, its location is in-between past and future. Therefore, not the thinking human, but the thinker lives, insofar as s/he thinks, not only in-between past and future but also between in-the-world and out-of-the-world. Concerning the former we find here a timeless presence in which the not-yet and the not-anymore culminate in presence. Concerning the later, the thinker is in the ambiguous location of being bodily bound into-the-world but at a distance from the world. Therefore, Arendt holds that "thinking is the only activity that needs nothing but itself for its exercise"²⁹ whilst Heidegger forcefully asserts: "in thinking we get only by way of a leap."³⁰

IV. Heidegger: beginning thinking and moods

Heidegger describes the experience of the forgetting of Being and, thereby, puts forward the experience of a new beginning. He diagnosed the fact that the history of Being necessarily began with the forgetting of Being³¹ because thinking in the first beginning is "ex-amination (*Vernehmung*) and collecting (*Sammlung*)";³² therefore, the experience of thinking is subordinated to the *logos* and the privileging of presence. In metaphysical-scientific-technical thinking Being is the Beinghood (*Seiendheit*) of beings (*Seienden*) subordinated to the power of this calculating thinking. Therefore, Being (that is, sense) is withdrawn from us and we live in a time of the forgetting of Being. Also this withdrawal (*Entzug*) itself is concealed from us. To experience the withdrawal of Being as withdrawal would mean a new history-grounding beginning (*geschichts-*

think are drawn out of hiding because their refusal to join is conspicuous and thereby becomes a kind of action", *Ibid.*, p. 192.

²⁹ H. Arendt, *The Life of the Mind*, op. cit., p. 162.

³⁰ M. Heidegger, "Was heißt Denken?" in *Wegmarken*, Klostermann, Frankfurt am Main 1978, p. 128.

³¹ M. Heidegger, "Der Spruch des Anaximander", in *Holzwege*, Klostermann, Frankfurt 1952, p. 336.

³² M. Heidegger, *Beiträge zur Philosophie*, op. cit., p. 198.

rir. Bu nedenle, yıkıcı ve dolayısıyla özgürleştirici bir yön de içermektedir. Düşünme kendini dünyadan ve dolayısıyle bulunmuştan özgürlestirdiği için konumu geçmiş ve geleceğin aralığıdır. Bu nedenle, düşünen insan değil fakat düşünür, ancak düşündüğü sürece, geçmiş ve gelecek aralığında olduğu kadar, dünya-dalik ve dünya-dışdalık arasında yaşıar. İlkîyle ilgili olarak, burada zaman ötesi bir bulunmuş ve bu bulunusta doruk noktasına ulaşan henüz-değil ve artık-değil'le karşılaşıyoruz. İkinci-siyle ilgili olarak da düşünür, bedensel olarak dünyaya-bağılı, ama aynı zamanda dünyadan belli bir uzaklıktı olmanın belirsiz konumundadır. Bu nedenle, Arendt'e göre "Düşünme uygulanması için kendinden başka hiçbir seye gereksinim duymayan tek etkinliktir."²⁹ Heidegger de kesin bir biçimde şöyle der: "Düşünmeye ancak bir sıçrayış yolu ile geçeriz."³⁰

IV. Heidegger: "Başlayan düşünme" ve ruh-durumları

Heidegger Varlığın unutulması deneyimini betimler ve bu şekilde yeni bir başlangıç deneyimini ortaya atar. Varlığın tarihinin zorunlu olarak Varlığın unutulması³¹ ile başladığını tanılar, çünkü düşünme ilk başlangıçta "Sorgulama (*Vernehmung*) ve toplamadır (*Sammlung*)"³², bu nedenle, düşünme deneyimi *logosa* ve bulunuşun ayrıcalığına bağlı kılınmıştır. Metafizik-bilimsel-teknik düşünmede Varlık, var-olanın (*Seienden*) var-olmaklığı (*Seiendheit*) olarak, bu hesaplayıcı düşünmenin gücüne bağlı kılınmıştır. Bu nedenle, Varlık (yani, anlam) bizden geri-çekilir ve biz de Varlığın unutulması zamanı içerisinde yaşarız. Geri-çekilmenin (*Entzug*) kendisi de bizden gizlenmiştir. Varlığın geri-çekilmesini geri-çekilme olarak deneyimlemek ise yeni bir tarih-temellendiren başlangıç (*geschichtsgrundender*

²⁹ H. Arendt, *The Life of the Mind*, op. cit., s. 162.

³⁰ M. Heidegger, "Was heißt Denken?", *Wegmarken*, Klosterman, Frankfurt a.M. 1978, s. 128.

³¹ M. Heidegger, "Der Spruch des Anaximander", *Holzwege*, Klosterman, Frankfurt 1952, s. 336.

³² M. Heidegger, *Beiträge zur Philosophie*, op. cit., s. 198.

gründender Anfang). Heidegger refers to the possibility of this experience in the works of poetry and art (especially the poetry of Hölderlin). There are two aspects of this experience: that revealed in a post-metaphysical reflective thinking (*Besinnung*), which I will now focus on, and that which is related to a new establishment of political community – which to me seems highly ambiguous and phantasmatic.³³

The new beginning is characterised by time itself, which takes place (*geschieht*) as the meshing-play of presence and absence, which is experienced in the refusal (*Verweigerung*) of the having-been (*Gewesenheit*) and the withholding (*Vorenthalte*) of the future. The meshing-play takes place in the time-space which is the openness of the Being-there. This meshing-play is the 'event' (*Ereignis*), and it is also the 'truth of Being' (*Wahrheit = Sinn des Seyns*) insofar as the openness of 'Being' (*Seyn*) is itself unconcealment (*Unverborgenheit*), i.e. openness, in which concealment plays. The event, as new beginning, releases (if it is not forgotten as 'being concealed') the being (*Seiende*) in a clearance of concealment which is the presencing of truth.³⁴

The 'event' remains – also as a historical alternative to National Socialism – open for a nation (*Volk*) which reflectively thinks about itself (*sich auf sich besinnt*).³⁵ Heidegger proposes not an announcement (*Verkündigung*) of new doctrines for a determined human operation,³⁶ but a shifting (*Verrückung*) of human beings from the absence of necessity (*Notlosigkeit*) [of fixations] into the necessity of the absence of necessity as the most extreme experience³⁷ –

³³ See A. Schwan, "Heideggers 'Beiträge zur Philosophie' und die Politik" in *Martin Heidegger. Kunst Politik Technik*, ed. C. Jamme/ K. Harries, Fink, München 1992, pp. 175-202.

³⁴ See concerning the clearance of concealment and the presencing of truth for instance: M. Heidegger, *Beiträge zur Philosophie*, op. cit., p. 348ff.

³⁵ See M. Heidegger, *Beiträge zur Philosophie*, op. cit., p. 43.

³⁶ See M. Heidegger, *Beiträge zur Philosophie*, op. cit., p. 4.

³⁷ See M. Heidegger, *Beiträge zur Philosophie*, op. cit., p. 335.

Anfang) anlamına gelecekti. Heidegger bu deneyimin (özellikle de Hölderlin'in) şiir ve sanat yapıtlarında olanaklı olduğunu deginir. Bu deneyimin iki yönü bulunmaktadır: biri, şimdi üzerinde duracağım metafizik-sonrası duyup-düşünmede (*Besinnung*) ortaya çıkar, öbürü -bana bir hayli belirsiz ve düş gibi gelen- yeni bir politik topluluğun kurulmasıyla ilgilidir.³³

Yeni başlangıç, olmuş-olanın (*Gewesenheit*) reddedilmesi (*Verweigerung*) ve gelecekte saklı tutmakta (*Vorenthalte*) deneyimlenen bulunuş ve bulunmayışın ilmiklenme-oyununda yer alan (*geschieht*) zamanın kendisi ile belirlenir. İlmiklenme-oyunu, orada-Varlığın açıklığı olan zaman-uzayda yer alır. Bu 'ilmiklenme-oyunu' "olay"dir (*Ereignis*), "Varlık"ın (*Sein*) açıklığının kendisi gizlenmemişlik (*Unverborgenheit*) olduğu, yani içinde gizlenmişliğin rol oynadığı açıklık olduğu ölçüde "Varlığın doğruluğu"dur (*Wahrheit = Sinn des Seins*) [Doğruluk=Varlık'm anlamı]. Olay, yeni başlangıç olarak, (eger "gizlenmemişlik olarak" unutulmamışsa) var-olani (*Seiende*) doğruluğun tam zamanı olan gizlenmişliğin berraklığında salverir.³⁴

'Olay' – aynı zamanda Nasyonal-sosyalizme de tarihsel bir seçenek olarak- kendisi üzerine derinliğine düşünen (*sich auf sich besinnt*)³⁵ bir ulus (*Volk*) için açık kalır. Heidegger belirlenmiş bir insan işlemeye yönelik yeni öğretülerin bildirilmesini (*Verkündigung*)³⁶ değil, insanın zorunsuzluktan (*Notlosigkeit*) (saptanmışlıkların zorunsuzluğundan) en üst noktada zorunluluğuna doğru yer değiştirmesini öneriyordu³⁷; yani, onların (insanların)

³³ Bakınız Alexander Schwan, "Heideggers 'Beiträge zur Philosophie' und die Politik", yay. Cristoph Jamme/Karsten Harries, *Martin Heidegger. Kunst Politik Technik*, Fink München 1992, s. 175-202.

³⁴ Doğruluğun tam zamanı ve gizlenmişliğin berraklı ile ilgili olarak bakınız, örneğin: M. Heidegger, *Beiträge zur Philosophie*, op. cit., s. 384 vd.

³⁵ Bakınız M. Heidegger, *Beiträge zur Philosophie*, op. cit., s. 43.

³⁶ Bakınız M. Heidegger, *Beiträge zur Philosophie*, op. cit., s. 4.

³⁷ Bakınız M. Heidegger, *Beiträge zur Philosophie*, op. cit., s. 335.

i.e. he claims that human beings make a "leap in the presencing of Being" ("Sprung in die Wesung des Seyns").³⁸

The leap is the leaping of readiness for belonging to the event [...] The event cannot be forced by thinking, however openness can be thinkingly construed – openness which as time-space (location of authentic presence) makes accessible and stable the cleavage of Being in Being-there. The human being only seemingly executes the event; in truth, being human-being occurs historically by way of the occurring of Da-sein [...]. Hence, Being as the presencing of the event is not an empty, undetermined sea of the determinable in which we are already leaping from somewhere; rather the leap allows the There to leap, having occurred as belonging to the call, as the location of the authentic presence of the Somewhere and Sometime.³⁹

The location of authentic presence (*Augenblicksstätte*) is (much like 1933) the singular moment in which the truth of Being (*Seyn*) must be willed:

If the truth of Being is not wanted, or not shifted [...] in the will of knowledge and experience, then all time-space is withdrawn from authentic presence as the lightening of Being from the steadiness of the simple and never calculable event.⁴⁰

³⁸ *Idem.* 225

³⁹ "Der Sprung ist die Er-springung der Bereitschaft zur Zugehörigkeit in das Ereignis [...] Das Ereignis ist nicht denkmäßig zu erzwingen, wohl dagegen ist denkerisch das Offene bereitzustellen, das als Zeit-Raum (*Augenblicksstätte*) die Zerklüftung des Seyns zugänglich und beständig macht im Da-sein. Nur scheinbar wird das Ereignis durch den Menschen vollzogen, in Wahrheit geschieht das Menschsein als geschichtliches durch die das Da-sein so oder so fordernde Er-eignung [...] Das Seyn als die Wesung des Ereignisses ist daher nicht ein leeres, unbestimmtes Meer des Bestimmbaren, in das wir schon 'seien' von irgendwoher springen, sondern der Sprung lässt erst das Da, als zugehörig ereignet im Zuruf, als die Augenblicksstätte des Irgendwo und Wann entspringen." M. Heidegger, *Beiträge zur Philosophie*, op. cit., p. 235ff.

⁴⁰ "Wo die Wahrheit des Seins nicht gewollt, nicht in den Willen des Wissens und Erfahrens [...] gerückt wird, ist dem Augenblick als dem Erblitzen des Seyns aus dem Beständnis des einfachen und nie errechenbaren Ereignisses aller Zeit-Raum entzogen", M. Heidegger, *Beiträge zur Philosophie*, op. cit., p. 409.

"Varlığın özermesine tam zamanında sıçrayış"ını (*Sprung in die Wesung des Seyns*) ileri sürmektedir.³⁸

Sıçrayış, olaya ait olmaya hazırlığın sıçramasıdır... Olay düşüncede tarafından zorlanamaz, bununla birlikte açıklık düşünsel bir şekilde kurulabilir, ki bu da, bir uzay-zaman olarak (sahici bulunduğu konumu), Varlığın orada-varlıktaki yarığını erişilebilir ve kararlı kilar. İnsan yalnızca görünürde olayı yürütmeaktır, ama doğrusu insan-varlığı orada-varlık'ın olaylaşmasıyla tarihsel olarak olaylaşır... Dolayısıyla, olayın bulunduğu olarak Varlık, içerisinde çoktan bir yerlerden sıçramış olduğumuz boş bir deniz, belirlenebilirlerin belirlenmemiş denizi değildir, daha çok, sıçrama Orada'yı ilkin sıçratır, çağrımada ona ait olay olarak, bir yerin ve bir zamanın o andaki bulunuşunun kaynaklarından gelmesi ile birlikte.³⁹

Sahici bulunduğu (*Augenblicksstätte*) konumu (1933'e çok benzer bir şekilde) Varlık'ın (*Sein*) doğruluğunun istenmesi gereken tekil andır.

Eğer Varlığın doğruluğu istenmez ya da bilgi ve deneyim istencine getirilmezse, Varlığın aydınlığı basit ve asla hesaplamayan olayın durmadan yinelenmesinden çekildiği gibi, bütün zaman-uzay da sahici-bulunduştan geri çekilir.⁴⁰

³⁸ *Ibid.*

³⁹ "Der Sprung ist die Er-springung der Bereitschaft zur Zugehörigkeit in das Ereignis... Das Ereignis ist nicht denkmäßig zu erzwingen, wohl dagegen ist denkerisch das Offene bereitzustellen, das als Zeit-Raum (*Augenblicksstätte*) die Zerklüftung des Seyns zugänglich und beständig macht im Da-sein. Nur scheinbar wird das Ereignis durch den Menschen vollzogen, in Wahrheit geschieht das Menschsein als geschichtliches durch die das Da-sein so oder so fordernde Ereignung... Das Seyn als die Wesung des Ereignisses ist daher nicht ein leeres, unbestimmtes Meer des Bestimmbaren, in das wir schon 'seien' von irgendwoher springen, sondern der Sprung lässt erst das Da, als zugehörig ereignet im Zuruf, als die Augenblicksstätte des Irgendwo und Wann entspringen." Heidegger, *Beiträge zur Philosophie*, op. cit., s. 235 vd.

⁴⁰ "Wo die Wahrheit des Seins nicht gewollt, nicht in den Willen des Wissens und Erfahrens... gerückt wird, ist dem Augenblick als dem Erblitzen des Seyns aus dem Beständnis des einfachen und nie errechenbaren Ereignisses aller Zeit-Raum entzogen." M. Heidegger, *Beiträge zur Philosophie*, op. cit., s. 409.

Authentic presence is the break with the until-now (*Bisherigen*) and it remains a question for Heidegger how authentic presence might be continued. That is, "Being-there is the steadiness of the presencing of truth of Being."⁴¹

The relation of the human being to the event, to time-space, is ambiguous,⁴² because, on the one hand, Heidegger speaks of how the occurrence of the there-grounding (*Da-gründung*) requires a co-operation (*Entgegenkunft*) of the human being which demands a readiness (*Bereitschaft*) for truth, or for a questioning of the essence of truth without the support of the legitimisation of mechanisation.⁴³ On the other hand, human beings themselves belong to the event which occurs.

Being needs the human being in order to be, and the human-being belongs to Being so that he may execute his extreme determination as Being-there. Not dependency; the counter-swing of the needing and belonging construes Being as event.⁴⁴

This double movement shows itself in the description of the human being who is, through the grounding of Being-there, creator or producer (*Entwerfer, Schaffender*) and is then transformed into a "searcher, truth-keeper, guard" (*Sucher, Wahrer, Wächter*).⁴⁵

Heidegger goes so far as to speak here very forcefully of the need for the fall of the *animal rationale*, for the fall of

Sahici bulunduğu şimdkiye-kadar olandan (*Bisherigen*) kopmuştur ve bu, Heidegger için, sahici bulunuşun nasıl sürdürileceği sorusu olarak kalır. Yani, "orada-varlık, Varlığın doğruluğunun bulunuşunun durmaksızın yinele nişidir".⁴¹

İnsanın olaya, zaman-uzaya bağıntısı belirsizdir,⁴² çünkü Heidegger, bir yandan, orada-temellenme (*Da-gründung*) olayın insan varlığı için bir iş-birliğini (*Entgegenkunft*) gerektirdiğini, bunun da doğruya, doğrunun özünü -mekanikleşmenin geçerli desteği olmaksızın sorgulamaya hazır olmayı istedigini söylemektedir. Öbür yandan da insanların kendisi olmakta olan olaya aittir.⁴³

Varlık varolmak için insana gereksinim duyar, insan-varlığı da Varlığa aittir, böylelikle O, özerir ve en uç belirlenimini orada-varlık olarak gerçekleştirebilir. Bağımlılık değil; gereksinme ve ait olmanın karşı-atılımı Varlığı olay olarak kurar.⁴⁴

Bu çifte devinim kendini, insanların, orada-varlık'ın temellendirimi yolu ile üretici (*Entwerfer, Schaffender*) [tasarılayan, yaratıcı] olan ve daha sonra da bir "arayıcıya, doğruluk-korumacısına, bekçiye (Sucher, Wahrer, Wächter) dönüşen betimlenmesinde gösterir.⁴⁵

Bu noktada Heidegger animal rationale'nin düşmesi, yani şimdkiye-kadarki insanın düşmesi gereğinden vur-

⁴¹ "Da-sein ist das Beständnis der Wesung der Wahrheit des Seyns." M. Heidegger, *Beiträge zur Philosophie*, op. cit., p. 311.

⁴² See D. Thomä, *Die Zeit des Selbst und die Zeit dannach. Zur Kritik der Textgeschichte Martin Heideggers 1910-1976*, Suhrkamp Frankfurt am Main 1990, p. 768ff.

⁴³ See M. Heidegger, *Beiträge zur Philosophie*, op. cit., p. 248.

⁴⁴ "Das Seyn braucht den Menschen, damit es wese, und der Mensch gehört dem Seyn, auf daß er seine äußerste Bestimmung als Da-sein vollbringe. Nicht Abhängigkeit; Gegenschwung des Brauchens und Zugehörrens macht das Seyn als Ereignis aus." M. Heidegger, *Beiträge zur Philosophie*, p. 251.

⁴⁵ "Durch die Gründung des Da-Seins verwandelt sich der Mensch (Sucher, Wahrer, Wächter)." M. Heidegger, *Beiträge zur Philosophie*, op. cit., p. 230, see also p. 240, p. 294, p. 356ff.

⁴¹ "Da-sein ist das Beständnis der Wesung der Wahrheit des Seins." Heidegger, *Beiträge zur Philosophie*, op. cit., s. 311.

⁴² Bakınız Dieter Thomä, *Die Zeit des Selbst und die Zeit dannach. Zur Kritik der Textgeschichte Martin Heideggers. 1910-1976*, Suhrkamp Frankfurt a.M. 1990, s. 768 vd.

⁴³ Bakınız M. Heidegger, *Beiträge zur Philosophie*, op. cit., s. 248.

⁴⁴ "Das Sein braucht den Menschen, damit es wese, und der Mensch gehört dem Sein, auf daß er seine äußerste Bestimmung als Da-sein vollbringe. Nicht Abhängigkeit; Gegenschwung des Brauchens und Zugehörrens macht das Sein als Ereignis aus." M. Heidegger, *Beiträge zur Philosophie*, s. 251.

⁴⁵ "Durch die Gründung des Da-Seins verwandelt sich der Mensch (Sucher, Wahrer, Wächter)." M. Heidegger, *Beiträge zur Philosophie*, op. cit., s. 230, ayrıca bakınız aynı eser s. 240, 294, 365 vd.

the human being as he has existed until-now. Such a fall is only possible through an original truth of Being.⁴⁶ According to Heidegger's approach the human being should be lead along the way through which he can come out of the abandonment of necessity, of the abandonment of Being, back to himself and to his being-self. Even though Heidegger argues that by way of the grounding of the Being-there the human-being transforms himself (as searcher, truth-keeper, guard), the Self is at the same time 'builder and guard' of the location (*Stätte*) of the event. In the 'other beginning', the truth of Being, the event, is suspected (*erahnt*) and must be risked (*gewagt*) as grounded in the thinking (*Erdenkung*) of Being-there.⁴⁷ The characterisation as the builder puts the human being outside of the event and, hence, the event seems predetermined from the human point-of-view, and does not ground the human being as guard. Heidegger here thinks a double movement in which the essence of the event (*Das Wesen des Ereignisses*) is thought from Being and *vice versa*; so he must admit that the being (*Seiende*), i.e. also the human-being, is never unrelated to Being.

Since Heidegger explicates the human being as Being-there, he can emphasise the basic moods (*Grundstimmungen*) which shed light on our historical situation in-the-world. Being-there is open to the world through its basic moods; the moods constitute human existence in the basic condition (*Grundbefindlichkeit*) of Being-in-the-world. Even though Heidegger would probably not have liked it (because of the danger of anthropomorphism), I will press the question of phenomenological basis⁴⁸ upon his texts – that is, the question of the basic capacity and readiness of human beings to begin a new thinking or a new culture. In

guya söz edecek kadar ileri gider.⁴⁶ Böyle bir düşme yanlışca Varlığın özgün bir doğruluğuyla sağlanabilir. Heidegger'in yaklaşımında, insan varlığına zorunluluğun terkedilmişliğinden, Varlığın terkedilmişliğinden çıkış, kişinin kendine, kendisi olmasına dönmesi için yol gösterilmelidir. Heidegger her ne kadar orada-varlığı temellendirme yolu ile insanların kendisini (arayıcı, doğruluk-korumacısı, bekçi) dönüştürdüğünü ileri süre de, Kişi, aynı zamanda olayın konumunun (*Stätte*) "yapıcısı ve koruyucusudur." 'Başka başlangıç'ta, Varlığın doğruluğu, yani olay-olma önceden duyulmaktadır (*erahnt*) ve orada-varlığın düşünülmesindeki (*Erdenkung*) temellendirme olarak tehlikeye atılmalıdır (*gewagt*).⁴⁷ Yapıcı olarak karakterize edilmesi insanı olayın dışına koyar ve dolayısıyla olay, insan bakış açısı tarafından önceden belirlenmiş ve insanı koruyucu olarak temellendirmez gibi görünür. Heidegger burada, olayın özünü (*Das Wesen des Ereignisses*) Varlık'tan geldiğini ve tersini, bir çifte devinim olarak düşünmektedir; bu durumda var-olanın (*Seiende*), yani aynı zamanda insan-varlığının, hiçbir zaman Varlıkla bağıntısız olmayacağı kabul etmesi gerekmektedir.

Heidegger, insanı orada-varlık olarak açıkladığından, dünya-içindeki tarihsel durumuza ışık veren temel içsel-durumları (*Grundstimmungen*) vurgulayabilmektedir. Orada-varlık dünyaya temel içsel-durumları aracılığıyla açıktır; içsel-durumlar insan varoluşunu, dünyada-varlık temel durumu (*Grundbefindlichkeit*) içinde kurar. Her ne kadar (insambıçimciliğ tehlikesi nedeniyle) büyük olasılıkla Heidegger'in pek hoşuna gitmezdiye de, ben yine de konuyu onun fenomenolojik temelle ilgili metinleri,⁴⁸ yani in-

⁴⁶ M. Heidegger, *Beiträge zur Philosophie*, op. cit., p. 294.

⁴⁷ M. Heidegger, *Beiträge zur Philosophie*, op. cit., p. 230.

⁴⁸ Klaus Held also poses this question in his essay, "Grundstimmung und Zeitkritik bei Heidegger", in *Zur philosophischen Aktualität Heideggers*, ed. D. Papenfuss, O. Pöggeler, Klostermann, Frankfurt am Main 1990, pp. 31-56.

⁴⁶ Bkz. M. Heidegger, *Beiträge zur Philosophie*, op. cit., s. 294.

⁴⁷ M. Heidegger, *Beiträge zur Philosophie*, op. cit., s. 230.

⁴⁸ Held bu soruyu şu makalesinde de sormaktadır: Klaus Held, "Grundstimmung und Zeitkritik bei Heidegger", yay.haz. Dietrich Papenfuss, Otto Pöggeler, *Zur philosophischen Aktualität Heideggers*, Klosterman, Frankfurt a.M. 1990, s. 31-56.

other words, what pushes Being-there to the readiness (*Bereitschaft*) and capacity (*Fähigkeit*) to abandon (*verlassen*) the superficial mood of inauthenticity (*Uneigentlichkeit*) and abandonment (*Verlassenheit*) of the daily world and to engage itself (*sich einlassen*) in the mood of authentic historical presence (*Augenblick*) in which lies the beginning? What constitutes 'beginning thinking'? Where shall the way to the 'other beginning' begin?

Heidegger presupposes that each Being-there is born into a determinant epoch of spirit in which it is tuned (*gestimmt*) towards a certain state-of-mind (*Befindlichkeit*). The other existential constitution, which we already know from *Being and Time* is understanding (*Verstehen*). This twofold structure can also be found under the name of facticity/existence,⁴⁹ and thrownness/projection. In *Being and Time* the term state-of-mind is characterised by its relation to the world:

*Existentially, a State-of-mind implies a disclosive submission to the world, out of which we can encounter something that matters to us.*⁵⁰

In contrast, the word 'understanding' is employed whenever Heidegger wishes to speak of Being-there's potentiality for Being: understanding is a "disclosive potentiality-for-Being" in which Being-there can come to the "possibilities of its own Being", and in which it can project that "ownmost potentiality-for-Being" embedded in the "World-hood of its actual world."⁵¹ Thus, state-of-mind and understanding are two of Being-there's existentials (*Existenzialien*), which characterise the "primordial disclosedness of Being-in-the-world."⁵²

This twofold-structure of Being-there and the analysis of moods find its expression in Heidegger's later work insofar as he acknowledges that the mood of authentic presence, in which this state-of-mind announces itself, must

⁴⁹ In his later writings Heidegger no longer uses the term 'facticity'.

⁵⁰ M. Heidegger, *Sein und Zeit*, op. cit., p. 137.

⁵¹ M. Heidegger, *Sein und Zeit*, op. cit., p. 144.

sanın yeni bir düşünme ya da yeni bir kültüre başlama kapasitesi ve buna hazırlığı üzerinde yoğunlaştıracığım. Diğer bir deyişle, orada-varlığı, yüzeysel sahici-olmama (*Uneigentlichkeit*) ruh-durumunu ve gündelik dünyann terkedilmişliğini (*Verlassenheit*) terk etmeye ve içinde başlangıçın uzandığı sahici tarihsel bulunuş (*Augenblick*) ruh-durumunun içine kendini bırakmaya (*sich einlassen*) hazır (*Bereitschaft*) ve yeterli (*Fähigkeit*) kılan nedir? 'Başlayan düşünme'yi kuran nedir? 'Başka başlangıç'a giden yol ne rede başlayacaktır?

Heidegger herbir orada-varlığın, içinde belirli bir ruh-durumuyla (*Befindlichkeit*) uyumlanmış (*gestimmt*), belirleyici bir tin dönemine doğduğunu ileri sürer. Diğer varoluşsal kurulum ise, önceden *Varlık ve Zaman*'dan bildiğimiz gibi, anlamadır (*Verstehen*). Bu çift yönlü yapı aynı zamanda olgusalıktır/varoluş⁴⁹ ve fırlatılmışlık/tasarı adı altında da düşünülebilir. Ruh-durumu terimi *Varlık ve Zaman*'da dünyaya bağıntısı çerçevesinde saptanır:

Varoluşsal olarak, bir ruh-durumu dünyaya ortaya çıkarıcı bir boyun eğisi gösterir; bunda da bizim için önemli olan bir şey keşfedebiliriz.⁵⁰

Buna karşılık, Heidegger orada-varlığın Varlık için gizliliğinden söz etmek istediği hep 'anlam' sözcüğünü kullanacaktır: Anlama, içinde, orada-varlığın "kendi Varlığının olanaklarına"vardığı ve "edimsel dünyasının Dünya-hı"na gömülmüş⁵¹ "kendi varlık olanak"ını tasarılayıldığı "ortaya çıkarıcı bir Varlık-olanağı"dır. Böylece, ruh-durumu ve anlama orada-varlığın, "dünyada-varlığın ilksel ortaya çıkarılmışlığını"⁵² belirleyen varoluş biçimlerinin (*Existenzialien*) ikisidir.

Heidegger son dönem çalışmalarında orada-varlık'ın bu iki katlı-yapısı ve ruh-durumları çözümlemesini, içinde ruh-durumunun kendini duyurduğu sahici bulunuş ruh-

⁴⁹ Daha sonraki yazlarında Heidegger 'olgusalıktır' terimini kullanmaz.

⁵⁰ M. Heidegger, *Sein und Zeit*, op. cit., s. 137.

⁵¹ M. Heidegger, *Sein und Zeit*, op. cit., s. 144.

⁵² M. Heidegger, *Sein und Zeit*, op. cit., s. 148.

itself be historically related. The there of Being-there – the location for the emergence of a common world-construction – changes itself historically in the authentic mood. A basic mood is not historically related, if it is covered up by inauthentic derivations of itself in everydayness, and hence can be 'suspected' only as the possibility of an authentic mood of Being-there.⁵³

The history of metaphysics is a series of different guiding moods (*Leitstimmungen*). One is anxiety (*Angst*), which Heidegger describes in *Being and Time*, and another is the horror (*Schrecken*) of the abyss (*Abgrund*) of the abandonment of Being (*Seinsverlassenheit*). Horror alone will not bring Being-there to any resoluteness; it rather causes paralysis and closedness. However, in paralysis the 'event', the other beginning, is already suspected as the secret of the withdrawal of Being experienced as withdrawal. Thus, it is the mood of restraint (and in Heidegger's later writings the mood of attentive deliberateness) which overcomes, or rather in the spirit of the *Beiträge*, transforms (*verwindet*) the mood of loss characteristic of everydayness.⁵⁴

The readiness to enter into the basic mood of restraint in which the other beginning already takes place means that something must bring the Being-there into the readiness to 'jump' into historical authentic presence.

Heidegger refers, as I have pointed out already, to a heroic decision of the will which, however, does not seem to cohere with the basic mood of restraint. The decision for the other beginning must be, as Heidegger acknowledges, at first understood as an act of will in which the human being, that is, the other 'beginning thinking', puts itself into the between. The between, understood as Being-there, grounds the human-being and, through presencing, also grounds Being. The decision is not for something, but

⁵² M. Heidegger, *Sein und Zeit*, op. cit., p. 148.

⁵³ See Held, "Gestimmtheiten...", op. cit., p. 39.

⁵⁴ Restraint has the same systematic function as the term 'resoluteness' had in *Sein und Zeit*.

durumunun kendisinin tarihsel olarak bağıntılanmış olması gerektiğini kabul ettiği ölçüde açar. Orada-varlık'ın oradalığı – bir ortak dünya-yapısının belirme konumu – kendini sahici ruh-durumu içinde tarihsel olarak değiştirir. Bir temel ruh-durumu, eğer hergünkü-lük içinde kendisinin sahici olmayan türevleri tarafından örtülmüşse, tarihsel olarak bağıntılanmış değildir ve dolayısıyla ancak orada-varlığın sahici bir ruh-durumunun olağası olarak sezilebilir.⁵⁵

Metafizik tarihi farklı öncü-ruh-durumları (*Leitstimmungen*) dizisidir. Bunlardan biri, Heidegger'in *Zaman ve Varlık*'ta betimlediği bunaltıdır ve bununla bağıntılandırılmış olan diğeri de Varlığın terkedilmişliğindenki (*Seinverlassenheit*) dipsizliğinin (*Abgrund*) dehşetidir (*Schrecken*). Dehşet orada-varlığı herhangi bir karar vermeye tek başına getiremez, daha çok felce ve kapalılığa neden olur. Bununla birlikte, bu felç olmuşluk içinde 'olay', yani öteki başlangıç, geri-çekilme deneyimi olarak, deneyimlenen Varlığın-geri-çekilmesinin gizi olarak zaten sezinlenmektedir. Böylece, hergünküüğün belirleyici özgüllüğü olan yitim ruh durumunun üstesinden gelen ya da *Beiträge*'nın anlamına göre, bu ruh durumunu dönüştüren (*verwindet*) kendini-tutma ruh-durumudur (Heidegger'in geç dönem yazılarında, olmaya-bırakma olarak geçer).⁵⁶

Başka başlangıcın zaten içinde yer aldığı kendini-tutma temel ruh-durumuna girmeye hazır-olma, birşeyin orada-Varlığı tarihsel sahici bulunmuşun içine 'atlamaya' hazır hale getirmesi anlamına gelir.

Önceki de belirttiğim gibi, Heidegger istencin kahramanca kararına değiniyor; bununla birlikte bu kendini-tutma temel ruh-durumuyla tutarlı değilmiş gibi görünüyor. Başka başlangıç için karar verme, Heideggerin belirttiği gibi, ilk olarak, insanın, yani başka "başlayan düşümme"nin kendini ara'nın içine koyduğu bir istenç edimi ola-

⁵⁵ Bakınız K. Held, "Gestimmtheiten...", op. cit., s. 39.

⁵⁶ Alkoyma *Sein und Zeit*'taki 'kararlılık' terimi ile aynı sistematik işlevi sahiptir.

rather against the abandonment and uprootedness of Being. Heidegger saw the difficulty of grounding the other beginning on the notions of the 'will', decision and overcoming and, hence, later renounced them in favour of, for example, the term 'attentive deliberateness' (*Gelassenheit*). The difficulty with the concept of will is that it hinders reflective thinking because it needs a *telos*. But the *telos* is rather characteristic of a calculating thinking, whereas a new beginning in the 'beginning thinking' has no end.

The basic approach of Heidegger is a renouncing of the heroic subject of will. Thus, the notion of will is perhaps better used in the sense of willingly letting oneself pass into the basic mood of waiting⁵⁵ from which Being-there receives its historical presencing of the event:

Because the thrower projects, the openness opens; it is disclosed by way of the opening that he himself is the thrown, and that he does not do anything more than catch the counter swing in Being, i.e., to enter into the event and, hence, to become himself, namely, the keeper of the thrown projection.⁵⁶

Hence, Heidegger's Being-there is shifted into an attentive attitude.

But how does letting-oneself-into and the readiness to engage-oneself succeed in motivating the basic mood of restraint? That is, from where does Being-there get the readiness for historical authentic presence, for the leap into the event?

The mood which provides this motivation, and which we know from history as well as from the description of birth, is that of wonder. *Thaumazein* was the mood which Plato and Aristotle took as a beginning and which carries

⁵⁵ M. Heidegger, "Gelassenheit", *op. cit.*

⁵⁶ "Indem der Werfer entwirft, die Offenheit eröffnet, enthüllt sich durch die Eröffnung, daß er selbst der Geworfene ist und nichts leistet, als den Gegenschwung im Sein aufzufangen, d. h. in diesen und somit in das Ereignis einzurücken und so erst er selbst, nämlich der Wahrer des geworfenen Entwurfs, zu werden." M. Heidegger, *Beiträge zur Philosophie*, *op. cit.*, p. 304.

rak anlaşılmalıdır. Orada-varlık olarak anlaşılan ara, insanı ve özerme yoluyla Varlığı temellendirir. Karar birsey t-çin değil, daha çok Varlığın terkedilmişliğine ve köksüzlestirilmişliğine karşısıdır. Heidegger başka başlangıcı 'istenç', karar ve üstesinden gelme kavramlarıyla temellendirmenin zorluğunu görmüştü, dolayısıyla daha sonra bunların yerine, örneğin, olmaya-bırakma (*Gelassenheit*) terimini koydu. İstenç kavramının zorluğu bir *telosu* gereklimesi ve bu nedenle derinliğine düşünmenin önünü kesmesinden gelir. Oysa *telos* daha çok hesaplayıcı düşünmenin belirlenimidir, 'başlayan düşünme'deki yeni bir başlangıcın ise ereğî yoktur.

Heidegger'in temel yaklaşımı, istencin kahramanca öznesinden vazgeçilmesidir. Belki de böylece istenç kavramı, orada-varlığın olayın tarihsel özerme durumunu kendisinden aldığı beklemeye⁵⁵ temel ruh-durumuna kendini isteyerek bırakma anlamında daha iyi anlaşıılır:

Fırlatan tasarladığı için, açıklık açılır; açılma yolu ile ortaya çıkarılır, öyle ki, kendisi fırlatıldır ve ancak Varlıktaki karşı-atılımı yakalar, yani olayın içine girer ve dolayısıyla kendisi, fırlatılan tasarıının koruyucusu olur.⁵⁶

Böylece Heidegger'in orada-varlığı zaman kazanmak isteyen bir tutumun içine girmiştir.

Peki, kendini-içerisine-bırakma ve kendini-içine-almaya hazır-olma, kendini-tutma temel ruh-durumunu motive etmeyi nasıl başarmaktadır? Yani, orada-varlığın tarihsel sahici bulunduğu için, olayın içine sıçramaya hazırlaması nereden gelmektedir?

Bu motivasyonu sağlayan ruh-durumu, doğum'un betiminden olduğu kadar tarihten de bildiğimiz şاشmadır. *Thaumazein*, Platon ve Aristoteles'in başlangıç olarak ve başlama gücünü kendi içinde taşıyan olarak benimsedik-

⁵⁵ M. Heidegger, "Gelassenheit", *op. cit.*

⁵⁶ "Indem der Werfer entwirft, die Offenheit eröffnet, enthüllt sich durch die Eröffnung, daß er selbst der Geworfene ist und nichts leistet, als den Gegenschwung im Sein aufzufangen, d.h. in diesen und somit in das Ereignis

the force of beginning in itself. Heidegger acknowledges this with the following rhetorical question:

Had this necessity not the greatness of the heritage from the first beginning, then from where would it take the power for necessitation in readiness for the other [beginning]?⁵⁷

This first beginning is not simply past but, as pastness, as having-been, still historically powerful. Aristotle already knew of wonder, which changes the familiar into the unfamiliar, so that the world emerges like a new one. However, Heidegger would see a deficit in wonder because it might carry away the wonderer into the inauthenticity of falling. One could suggest here, as Held does, the possibility of the contrary move of shyness which tunes the wonder into the capacity of beginning. This results in a "shy wonder".⁵⁸

However, Arendt sharply remarks:

Admiring wonder conceived as the starting-point of philosophy leaves no place for the factual existence of disharmony, of ugliness, and finally of evil.⁵⁹

The presupposition of this discussion was not only a familiar world. We were also thinking about the mood of horror in which the basic trust in the world has been broken down, or in which the necessity of the abandonment of the world is felt. Here wonder might not be possible because it presupposes the familiar everydayness of the world. The other mood which has the power of its direct-edness in itself is that of suspicion (*Erahnung*), and of an openness which lies in the structure of Being-there. Being-there experienced its first opening by having made its basic leap into openness, into the world as opening and from the closedness of pre-natal existence. Hence, the attitude of openness for the sense 'there' lies already in the structure of Being-there. If Being-there is tuned in its extension between birth and death; that is, if Being-there is tuned

⁵⁷ M. Heidegger, *Beiträge zur Philosophie*, op. cit., p. 186.
⁵⁸ K. Held, "Gestimmtheiten...", op. cit., p. 47.
⁵⁹ H. Arendt, *The Life of the Mind*, op. cit., p. 150.

leri ruh-durumudur. Heidegger buna şu retorik soru ile deşinir:

Bu zorunluluk, mirasın yüceligine ilk başlangıçtan sahip olmasaydı, başka [başlangıç] için hazır-olmadır zorunluluk ve gücünü nereden alabilirdi?⁶⁰

Bu ilk başlangıç basitçe geçmiş değildir, geçmiş-olması, yani var-olmuşluğu tarihsel açıdan hala güçlündür. Tanıdık olanı tanıdık olmayana çevirdiği için dünyanın yeni bir dünya gibi belirmesine neden olan şaşmayı Aristoteles zaten biliyordu. Bununla birlikte, Heidegger şaşmanın, şansa düşmenin sahibi-olmayışına götürürebileceği için, eksik olduğunu görmüştü. Burada, Held'in yaptığı gibi, şaşmayı, başlama kapasitesine uyumlayan çekingenliğin karşıhamlesinin olanağından söz edilebilirdi. Bu da bir "çekingen şarma" ile sonuçlanır.⁶¹

Bununla birlikte, Arendt kesin bir şekilde şunu belirtmektedir:

Felsefenin çıkış-noktası olarak düşünülen hayranlık-duyan şarma, uyuşuzluğun, çırkinliğin ve son olarak kötülüğün olgusal varoluşuna yer bırakmaz.⁶²

Bu tartışmanın varsayımları yalnızca tanıdık bir dünya değildi. Aynı zamanda, dünyaya duyulan temel güvenin yıkıldığı ya da dünyanın terkedilmişliğinin zorunluluğunu duyumsandığı dehset ruh-durumunu düşüncelerimize konu ediniyorduk. Burada şarma olanaklı olmayıabilir, çünkü şarma dünyanın tanıdık hergünüküllüğünü önceden varsayar. Yönelmişliğinin gücünü kendinde taşıyan öbür ruh-durumu orada-varlığın yapısında yatan bir önceden duyma ya da sezme (*Erahnung*) ve açıklıktır. Orada-varlık ilk açılma deneyimini doğum-öncesi varoluşun kapalılığından açılmışlığı, yani açılma olarak dünyanın içine temel sıçrayışını yaparak yaşamıştır. Dolayısıyla, 'orada' anla-

einzurücken und so erst er selbst, nämlich der Wahrer des geworfenen Entwurfs, zu werden." Heidegger, *Beiträge zur Philosophie*, op. cit., s. 304.

⁵⁷ M. Heidegger, *Beiträge zur Philosophie*, op. cit., s. 186.
⁵⁸ K. Held, "Gestimmtheiten..." op. cit., s. 47.
⁵⁹ H. Arendt, *The Life of the Mind*, op. cit., s. 150.

into the extension in-between its own pastness (i.e. having-been) and future, and between the first beginning and the other beginning through being generatively born in a given historical epoch, then generative birth gives the readiness of repetition of the basic structures of being-born. This is the case because the state-of-mind of Being-there makes possible, in its own having-been, the ecstatic return to the leap from the closedness into the openness of the world. The suspicion of and openness to the secret of withdrawal experienced as withdrawal of Being contains the other beginning itself. That is, the suspicion of the Being-forgetting and of a birth-forgetting in the question 'Who am I?' opens Being-there towards the experience of the presencing of Being in a 'beginning thinking'. Furthermore, Arendt interpreted acting and understanding as entering the world and making a beginning in the world. For Heidegger, I am singular in the capacity to begin; however, authentic presence discloses the common world. The mood of restraint grounds the authenticity of being-with-other-people which resembles the features of being-born.

Arendt's optimism concerning the possibility of a new beginning is grounded on the belief that

each new generation, every new human being, as he becomes conscious of being inserted between an infinite past and an infinite future, must discover and ploddingly pave anew the path of thought.⁶⁰

Thus, every new Being-there is already placed within difference, plurality, and fundamental openness through being born, and, from this, thinking may emerge.

mindaki açılmışlık tutumu zaten orada-varlığın yapısında yatomaktadır. Eğer orada-varlık doğum ve ölüm arasındaki uzamında uyumlanıyorsa; yani eğer orada-varlık verilmiş tarihsel döneme türeyen bir şekilde doğmuş olması ile kendi geçmişliği (yani, var olmuşluğu) ve geleceği aralığındaki uzamda ve ilk başlangıç ile başka başlangıç arasında uyumlanıyorsa, bu durumda türetici doğum, doğmuş olmanın temel yapılarının yinelenmesinin hazır-olmasını sağlamaktadır. Bu böyledir, çünkü orada-varlığın ruh-durumu, kendi var-olmuşluğunda, kapalılıktan dünyanın açılmışlığına sıçrayışa *ekstastik* dönüşü olağanlı kılmaktadır. Varlığın geri-çekilmesi olarak deneyimlenen geri-çekilme gizinin önceden sezilmesi ve bu gize açıklık başka başlangıçın kendisini içinde barındırır. Yani, 'Kimim ben?' sorusunda bir Varlık-unutma ve doğum-unutmanın sezilmesi, orada-varlığı, Varlığın bir 'başlayan düşünme' içinde özerme deneyimine doğru açar. Ayrıca, Arendt eylem ve anlamayı dünyaya gitme ve dünyada yeni bir başlangıç yapma olarak yorumlamıştır. Heidegger'e göre, ben başlama kapasitemde tekilimdir; bununla birlikte, sahici bulunuş ortak dünyayı ortaya çıkarmaktadır. Kendini-tutma ruh-durumu, doğmuş-olmanın özellikleri ile benzerlik içindeki başka-insanlarla-birlikte-olma sahiciliğini temel-lendirir.

Arendt'in yeni bir başlangıç olanağı ile ilgili iyimserliği her yeni kuşak, her yeni insan, sonsuz bir geçmiş ile sonsuz bir gelecek arasına sokulduğunun bilincine varmasıyla, düşünçenin yolunu keşfetmeli ve bu yolu ağır ağır yeni baştan döşemelidir⁶⁰

inancına dayanır. Böylece, her yeni orada-varlık, doğmuş olma yolu ile zaten ayrımlılığın, çoğulluğu ve temel açılmışlığın içine konmuştur ve düşünme buradan ortaya çıkabilir.

Çeviren: Uluğ R. Sungur

⁶⁰ H. Arendt, *The Life of the Mind*, op. cit., p. 210.

⁶⁰ H. Arendt, *The Life of the Mind*, op. cit., s. 210.